

III.7060.796.2016.AJ/LN

Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Trybunał Konstytucyjny po rozpoznaniu, z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich, na rozprawie w dniu 6 marca 2019 r., pytania prawnego Sądu Okręgowego w Szczecinie uznał, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (P 20/16).

Wyrok został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 21 marca 2019 r. pod poz. 539.

Skutkiem niniejszego wyroku jest prawo wznowienia postępowania z mocy art. 190 ust. 4 Konstytucji dla wszystkich kobiet urodzonych w 1953 roku objętych zakresem orzeczenia Trybunału.

W sprawach, które zostały zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu, mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zgodnie art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W myśl art. 407 § 2 k.p.c. skargę o wznowienie postępowania sądowego wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, przy czym stosownie do art. 408 k.p.c. nie można żądać wznowienia po upływie lat dziesięciu od uprawomocnienia się wyroku.

W sprawach zakończonych decyzją, od której nie zostało wniesione odwołanie do sądu można żądać wznowienia postępowania administracyjnego w przypadku, gdy Trybunał

Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana ta decyzja zgodnie z art. 145a k.p.a. Skargę o wznowienie postępowania w trybie art. 145a k.p.a. wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego do organ rentowego, tj. do dnia 23 kwietnia 2019 r. W myśl art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat. Tymczasem, z uwagi na datę urodzenia, uprawnione kobiety powszechny wiek emerytalny osiągały od lutego 2013 r. do kwietnia 2014 r. (podwyższony wiek emerytalny od 60 lat i 1 miesiąc do 60 lat i 4 miesiące). W tym przypadku znajdzie do nich zastosowanie art. 146 w związku z art. 151 § 2 k.p.a., a więc organ ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie doszło do uchylenia tej decyzji (art. 158 w związku z art. 151 § 2 w związku z art. 146 k.p.a.).

W pisemnym uzasadnieniu, oceniając skutki wyroku Trybunał wskazał, że pojęcie „wznowienia postępowania”, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji ma szersze znaczenie niż pojęcie „wznowienia” w sensie technicznym, przewidziane w odpowiednich procedurach regulowanych w ustawach i obejmuje wszelkie instrumenty proceduralne stojące do dyspozycji stron, organów i sądów, wykorzystanie których umożliwia przywrócenie stanu konstytucyjności orzeczeń” (zob. np. postanowienie z 14 kwietnia 2004 r., sygn. SK 32/01, OTK ZU nr 4/A/2004, poz. 35.). Zdaniem Trybunału przepisy dotyczące wznowienia postępowania nie uwzględniają specyficznej sytuacji związanej z obowiązkiem sanacji konstytucyjności w sprawach dotyczących emerytury kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013 r. nabyły prawa do emerytury na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej. Pozostawiają tym samym znaczny margines dowolności organom i sądom w rozstrzygnięciu następstw wyroku w konkretnych wypadkach.

W załączeniu przesyłam uprzejmie do wiadomości kopię orzeczenia Trybunału.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że ustawodawca powinien wprowadzić odpowiednie regulacje w celu zagwarantowania jednolitych zasad zwrotu świadczeń należnych uprawnionym. W ocenie Rzecznika powinno to dotyczyć także kobiet, które przed uprawomocnieniem się decyzji organu rentowego wycofały wnioski w celu umorzenia postępowania oraz tych, które nigdy nie składały wniosków, uznając takie działanie za niecelowe. Ze skarg napływających do Rzecznika wynika, że osoby takie są informowane w organach rentowych, że do nich nie znajdzie zastosowania możliwość korzystniejszego wyliczenia tzw. dożywotniej emerytury po wyroku Trybunału.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U z 2018 r. poz. 2179), uprzejmie proszę Panią Minister o przekazanie informacji o planowanych działaniach legislacyjnych,

niezbędnych dla należytej realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt P 20/19.

Z poważaniem

Załącznik 1 wyrok Trybunału Konstytucyjnego